

KÁRPÁTALJAI KULTÚRKRÓNIKA

2014. DECEMBER – 2015. JANUÁR

ELISMERÉSEK

2014 DECEMBERÉBEN

* *Magyar Örökség* díjjal jutalmazták **Pál István** „Szalonna” és bandája kultúráját, hitet és a magyarság összetartozását erősítő népzenei szolgálatát.

A 2014. év *Bárka-díjasa* lett **Vári Fábian László** költő, író.

* **v. Dupka Györnek** a magyar hazáért és nemzetért, valamint a Vitézi Rendért végzett áldozatos munkássága elismerésül a Vitézi Rend főkapitánya *Vitézi Rend Ezüst Érdemkereszt* kitüntetését adományozta.

ELISMERÉSEK

2015 JANUÁRJÁBAN

* A Nógrád megyei Madách-ünnepségen Balassagyarmaton átadták **Vidnyánszky Attilának**, a Nemzeti Színház főigazgatójának a 2015. évi Madách-díjat.

* A viski születésű **Pál Lajos** Európa-, valamint Életfa-díjas népzénészt a Falvak Kultúrájáért Alapítvány a magyar kultúra lovagjává avatta.

* Kitüntetésben részesült a kárpátaljai Rózsa Népdalegyüttes is az Örökség serleget Nick Ferenc, a Falvak Kultúrájáért Alapítvány elnöke nyújtotta át Szikora Csillának, a Rózsa Népdalegyüttes vezetőjének.

* A KMKSZ által alapított 2014-es év Fodó Sándor-díjakat az idén a pedagógusok kategóriájában **Gerendely Béla**, a Tiszakeresztúri Általános Iskola tanára kapta. A lelkészek kategóriájában **Kótyuk Zsolt** szürtei református lelkész vehette át a díjat, az egészségügyi dolgozók közül pedig **dr. Jakab Lajos** badalói családorvos. A diákok kategóriájában idén **Váradni Enikő**, az Ungvári Nemzeti Egyetem hallgatója részesült elismerésben.

* A Magyar Kultúra Napján a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – Anyanyelvi Konferencia elismerő díszoklevelét **Pomogáts Béla** tiszteletbeli elnök nyújtotta át Beregszászban és Ungváron az alábbi személyeknek, akik a magyar társadalmi és kulturális élet fejlesztése érdekében eredményes tevékenységet fejtettek ki az elmúlt évek során:

– **Pavlik Márta**, a Munkácsi Állami Egyetem Humán-pedagógiai Koledzse magyar tagozatának pedagógusa;

– **Szabó Gyula** népzénesz, a Derceni Művészeti Iskola tanára, a népi zenekar vezetője;

– **Szajkó Tibor** fotóművész, a Beregszászi Bethlen Gábor Magyar Gimnázium igazgató-helyettese;

– **Pusztai-Tárczy Beatrix**, a Kárpátalja.ma hírportál irodalmi rovatának szerkesztője;

– **Komáromi-Kokas Erzsébet**, a péterfalvai Kokas-banda énekes, a Napsugár Hagyományörző gyermekcsoport vezetője;

– **Ambrus István** pedagógus, a Técsői Református Líceum igazgatója;

– **Pocsai Vince** beregárdói református lelkész;

– **Mester András**, Mezőgecse polgármestere, a Mezőgecsei Hagyományörzők és Falufejlesztők Egyesület elnöke;

– **dr. Tóth Mihály** kisebbségi jogász, az Ukrán Nemzeti Tudományos Akadémia Koreckij Állam- és Jogtudományi Intézetének tudományos főmunkatársa;

– **dr. Cserniczkó István** nyelvész, a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola tanára és a Hodinka Antal Intézet vezetője.

– **dr. Zékány Krisztina** nyelvész, az UNE Magyar Tannyelvű Humán- és Természettudományi Kar Magyar Filológiai Tanszék docense;

– **Nagy Anikó**, a Kárpátaljai Megyei Filharmónia és a Magyar Melódiák Kamaragyüttes énekes;

– a **25 éves eszenyi Ritmus Táncegyüttes** (művészeti vezetője: **Szabó Tibor**).

– A 2014-es év Együtt-Nívódíját kapta meg a pallói születésű, Stolbergben élő **Németi Anett** költő, aki a folyóirat aktív szerzője.

2014. DECEMBER

FONTOSABB ESEMÉNYEK, RENDEZVÉNYEK

* A beregszászi színtársulat bemutatta **Zelei Miklós Zoltán újratemetve** című darabját a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színházban.

* A Pázmány Péter Katolikus Egyetemi Doktori és Habilitációs Tanács Igazolást adott ki **Dupka György** történész-kutatónak a doktori fokozat (PhD) megszerzéséről.

* Ungváron a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeumban a Sátoraljaújhelyről érkezett Lavotta János Kamarazenekar adott koncertet a szerző születésének 250. évfordulója alkalmából. Lavotta János a reformkori magyar zeneszerzők egyik kiemelkedő alakja volt, a magyar verbunkos kimagasló képviselője, s kora virtuóz hegedűművésze.

* A brüsszeli Balassi Intézetben tartották a II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola Lehoczky Tivadar Intézete által készített, a kárpátaljai málenyikj robotnak emléket

állító kiállítás megnyitóját az Európai Néppárt Fidesz-KDNP európai parlamenti képviselőcsoportjának a támogatásával. A kiállítást **Boeskor Andrea**, az Európai Néppárt fideszes képviselője nyitotta meg. A kiállítás megnyitóját követően kerekasztal-beszélgetésen **dr. Stark Tamás**, az MTA Történettudományi Intézetének tudományos főmunkatársa, és **Molnár D. Erzsébet**, a Rákóczi-főiskola Lehoczky Tivadar Intézetének munkatársa számolt be kutatásaik eredményeiről, illetve válaszoltak az érdeklődők által feltett kérdésekre.

* Ungváron a Kárpátaljai Nemzetiségek Kulturális Központjában lezajlott **Tóth Mihály** és **Csernicsekó István** Tudományos-gyakorlati kommentár Ukrajnának az állami nyelvpolitika alapjairól szóló törvényéhez című munkája magyar nyelvű kötetének prezentációja. A kiadványt bemutatták: **Olekszandr Rokacs**, a jogtudományok doktora, az Ungvári Nemzeti Egyetem rektorhelyettese és **Zubánics László**, az Ungvári Nemzeti Egyetem Magyar Tannyelvű Humán- és Természettudományi Karának adjunktusa.

* Az ungvári származású **Duncsák Attila** Kassán élő festőművész munkáiból nyílt nagy sikert arató kiállítás Budapesten, a külgazdasági és külügyminisztérium aulájában.

* Beregszászban tartotta XXI. tisztújító közgyűlést az Ukrajnai

Magyar Demokrata Szövetség, amely többek között megerősítette, továbbra is fenntartja a tiszteletbeli elnöki posztot, s bizalmat szavazott eddigi betöltőjének, **dr. Tóth Mihálynak**. A fórum **Zubánics Lászlót** választotta az országos szervezet vezetőjének.

* Évzáró és évértékelő találkozó-
ra gyűltek össze a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság tagjai. A műhelymunkának ezúttal is a beregszászi Európa–Magyar Ház adott otthont. A 2014-es év utolsó összejövetelén jelen volt a társaság tiszteletbeli elnöke, **Vári Fábíán László**, valamint **Csordás László**, a KVVIT elnöke, **Shrek Tímea**, **Pák Diána**, **Lőrincz P. Gabriella**, **Ráti Emese**, **Varga Nikolett**, **Bakos Kiss Károly**, **Pógyor Adrián**, **Kertész Dávid**, **Gálfi Dezső**, **Csornyij Dávid** és **Marcusák Gergely**. A társaság elhivatottságát mi sem bizonyítja jobban, mint hogy **Shrek Tímea** a következőkben már a KVVIT szervezetként való hivatalos bejegyzésének folyamatáról tájékoztatta a jelen lévőket.

*Névtelen kiállítás címmel tárlat nyílt Beregszászban, a Rákóczi-főiskolán az ArtTisza művészeti egyesület tagjainak alkotásaiból. A megnyitón részt vett **dr. Mélykúti Ferenc**, Magyarország Beregszászi Konzulátusának vezető konzulja; **Prófusz Marianna**, a Bereg Alkotóegyesület elnöke és **Bóna Zoltán**, a Magyar Országgyűlés képviselője. A megnyi-

tót **Marcusák Gergely** előadása színesítette, aki Horváth Sándor Kishaza c. megzenésített versét és a Tankcsapda együttes Ez az a ház c. dalát énekelte el gitárkísérettel.

* A Kaláka együttes koncertsorozatot adott Kárpátalján a Pro Cultura Subcarpathica szervezésében. Műsorukban karácsonyi dalokat, egyházi énekeket, s az együttes által megzenésített karácsonyi verseket adtak elő.

* Az *Irka* című kárpátaljai gyermeklap szerkesztősége a beregszászi Rákóczi-főiskola Esztergom termében rendezte meg hagyományos karácsonyi ünnepségét.

* Tizenkilencedik alkalommal szervezte meg a Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség a Kárpátaljai Magyar Zenésztalálkozót, ezúttal összekapcsolva az I. Beregszászi Adventi Vásárral. A zenésztalálkozó színpadára a következő együttesek léptek fel: a beregszászi Almanach együttes, a halábori Bózsár családi zenekar, a Beregszász Dixieland Band négy tagja által alapított Brass Kvartett, a tiszapéterfalvai Kokas Banda, a Frigy Band, az autentikus népzenei játszó Sodró Együttes, valamint énekelte **Mónus Dóra** is

* Ungváron nyílt meg a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeumban a Kárpátaljai Magyar Képző- és Iparművészeti Révész Imre Társaságának (RIT) hagyományos téli tárlata. Kiállítói:

Matl Péter, Szocska László, ifj. Hidi Endre, Magyar László, Benkő György, Berez Margit, Kulin Ágnes, Réthy János, Tóth Róbert, Erfán Ferenc, Kalitics Erika, Klisza János, Kopriva Attila, Őri Mihály és Veres Ágota, Hrabár Natália, id. Hidi Endre, Villásek Tiborn, Temető István, Dikun György, Soltész István, Habda Vladisláv, Balogh Mária. Az egybegyűlt művészeket, és művészetkedvelőket köszöntötte **Magyar László**, a RIT elnöke, **Erfán Ferenc** RIT-alelnök, a Boksay József Kárpátaljai Megyei Szépművészeti Múzeum igazgatója, **Bodnár Zsolt** ungvári magyar konzul, **Tarics Zoltán**, a KMKSZ ungvári szervezetének elnöke, **Prihogyko Olena** művészettörténész, **Klisza János** és **Matl Péter** alkotók.

* Az I. Beregszászi Adventi Vásár keretében lezajlott a Kárpátaljai Magyar Betlehemes Találkozó a KMKSZ szervezésében. A zsűri (néprajzos tagjai: **Vári Fábián László** költő, kutató, **Hutterer Éva, Kész Barnabás** a beregszászi fősíkola tanárai, **Balogh Lívia**, a KMKSZ elnökségi tagja, **Gál Adél** néprajzszacon tanuló doktorandusz) értékelése szerint az első helyre a salánki és a sárosorszi csoport került. A második helyen a Tiszaásványból és a Mezőgecséből érkező csoport végzett. Eszeny és Beregújfalú betlehemes csoportja a harmadik lett.

* Isten kegyelméből **Weinrauch Márió** (OFM) ferences plébános-kormányzó atya felszentelte a harangot Tiszabökényben, a tető alá került, Szent Erzsébet tiszteletére és a Mártírok emlékére épült templomban. A harang adományozója **Dupka Nándor** ministráns közreműködésével **Snell György**, a Budapesti Szent István Bazilika plébánosa, az Esztergom-Budapesti Főegyházmege püspöke. A harang felirata: „*Magyarok Nagyasazonja könyörögj érettünk! Tiszabökény 2014.*” A harang **Farkas Titusz** öntődjében, Monoron készült. Az egyháztanács nevében **Dupka György** elnök mondott köszönetet.

* A beregszászi színház társulata Szép Ernő *Lila ákác* című darabját mutatta be.

2014. JANUÁR

FONTOSABB ESEMÉNYEK, RENDEZVÉNYEK

* Ungváron sor került Mária Terézia magyar királynő, osztrák főhercegnő szobrának avatására annak emlékéül, hogy 1771-ben az uralkodónő közbenjárására XIV. Kelemen pápa létrehozta a Munkácsi Görög Katolikus Püspökséget. Alkotója a megyeszékhelyen élő **Bohdan Tomasevskij** szobrász.

* Kárpát-medencei Kulturális Fórumot tartottak Zentán. A Kár-

pát-medencei Kulturális Fórum munkájába a helyi közművelődési szakemberek mellett bekapcsolódtak a Kárpát-medencei Közművelődési Kerekasztal (KKK) szervezetei is. **Zubánics László**, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet elnöke rövid „helyzetjelentését” követően azon szegmensekre tért ki, amelyek a 2015-ös esztendőben együttműködés alapját képezhetik.

* A beregszászi Európa-Magyar Házban – ahol a KVIT saját helyiséget kapott – megtartotta idei első műhelymunkáját a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság (KVIT), amelyen sor került a KMMI által meghirdetett tehetséggondozó pályázatra érkezett munkák elbírálására. Három KVIT-tag és egy vendég felolvasta írását. Az eszmecsere munkájában részt vett **Lőrincz P. Gabriella, Bakos Kiss Károly, Csordás László, Ámorth Angelika, Csornyij Dávid, Gálfi Dezső, Kertész Dávid, Kovács Eleonóra, Marcsák Gergely, Ráti Eme-se, Pógyor Adrián, Shrek Tímea**. A KVIT elfogadta az idei év tartalmának ígérekző cselekvési programját, amely a kárpátaljai magyar kultúra fejlesztését szolgálja.

* *Legendák földjéről* címmel nyílt kiállítás **Kopriva Attila** kárpátaljai festőművész alkotásából Budapest, a Forrás Galériában.

* Megemlékezés és koszorúzási ünnepség zajlott le a beregszászi

Kölcsøy-émléktáblánál a költő születésének 225. évfordulója alkalmából. A megjelenteket köszöntötte **Zubánics László**, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet és az UMDSZ elnöke. Beszédet mondott **Pomogáts Béla** irodalomtörténész, az AK tiszteletbeli elnöke.

* A beregszászi Európa-Magyar Házban került sor a KMMI és a MÉKK szervezésében a hagyományos értelmiségi fórumra, amelyen Pomogáts Béla irodalomtörténész tartott gondolatébresztő előadást az anyanyelv és a kultúra ápolásának fontosságáról, nemzetépítő és -megtartó erejéről. A vendégeket **Zubánics László**, a Kárpátaljai Magyar Művelődési Intézet elnöke köszöntötte. Ezt követően a díjak átadására került sor. Az Együtt című irodalmi lap szerkesztőbizottsága a 2014-ben kifejtett irodalmi tevékenysége elismeréseként Együtt Nívódíjban részesítette **Németi Anett** író, költőt (jelenleg Németországban él). A KMMI IV. Tehetséggondozó Pályázatának eredményeit Zubánics László hirdette ki. A beérkezett pályamunkák elbírálására felkért Kovács Vilmos Irodalmi Társaság javaslatai alapján az alábbi eredmény született. Vers kategóriában: I. helyezett **Kopriva Nikolett**, II. helyezett **Pliszka Tímea**, III. helyezett **Tóth Dominika**. Rajz kategóriában a bizottság **Szalontai Alexandra** műve-

it találta a legjobbnak. A KMMI vezetősége és az Együtt szerkesztőbizottsága döntése értelmében a próza kategória összevont díját a Kovács Vilmos Irodalmi Társaság kapta meg. A kitüntetések átadását követően a program második részében a jelenlévők **Pomogáts Béla** irodalomtörténészt méltatták 80. születésnapja alkalmából.

* Megrendezték a XV. Himnusz-mondó versenyt az Ungvári Dayka Gábor Középiskolában a tanintézet és a MÉKK szervezésében. A zsűri munkájában részt vett **Pomogáts Béla** irodalomtörténész, a Magyar Nyelv és Kultúra Nemzetközi Társasága – Anyanyelvi Konferencia elnöke is. Ezúttal is a Drugeth Gimnázium végzőse, **Kovács Péter** lett a 15. Himnusz-mondó Verseny győztese.

* Lezajlott a VI. Carpathica Art Expo – a magyar kultúra napja Ungváron, amelynek hagyományosan a Kárpátaljai Népművészeti és Népi Építészeti Múzeum ad otthont. Az eseményen több mint száz magyar, ukrán, ruszin, szlovák és orosz alkotóértelmiségi vett részt. Idén az alábbi művészek mutatták be legújabb alkotásaikat: **Baraté Ágnes** (Mezőkaszony), **Bartosh József**, **Bartosh Tatjana** (Beregszentmiklós), **Beleny Mihajlo** (Ókemence), **Berecz Margit** (Ungvár), **Fényes András** (Munkács), **Homoki Gábor** (Péterfalva), **Jegorova-**

Rogova Júlia (Ungvár), **Kalitics Erika** (Munkács), **Klisza János**, **Klisza Ilona**, **Kovács Anton**, **Kohutics Tatjana**, **Kurucz Adriána**, **Levljasz Tatyana** (Ungvár), **Matl Péter** (Munkács), **Mihovics Viktor**, **Nigriny Edit**, **Pauk Andrea** (Ungvár), **Prófusz Marianna** (Beregszász), **Puhlik-Beleny Magda** (Ókemenca), **Réti János**, **Soltész András**, **Soltész Gabriella**, **Soltész Péter**, **Sütő Miklós**, **Szkakandij Olga** (Ungvár), **Szilágyi Sándor** (Beregszász), **Szuszla Mihail** (Ókemenca), **Tarzičius Varga testvér** (Csepe), **Turák Angéla** (Ungvár), **Vovcsok Vaszil** (Ungvár)

*Beregszászban a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház. Társulata bemutatta Molnár Ferenc „*Üveg-cipő*” című darabját.

* Beregszászban a Kárpátaljai Megyei Magyar Drámai Színház Társulata bemutatta Szép Ernő „Lila ákác” című darabját.

* Nagy érdeklődés mellett zajlott le a IX. Mezőegrecsei Nemzetközi Böllerverseny, amelyet már országos szinten is jegyeznek.

A hónap folyamán: A Momentum Doctorandus kárpátaljai magyar doktorandusz szervezet kárpátaljai tudományos adatbankot indított el. A projekt célja, hogy elérhetővé tegye a kárpátaljai magyar tudományos élet

eredményeit, valamint gyűjtőhelye legyen mindazon anyagoknak, melyek valamilyen formában Kárpátaljához kapcsolódnak. Az adatbank a www.karpataljaiadatbank.net címen érhető el.

ÚJ KÖNYVEK

MEGJELENT

Dr. Tóth Mihály-Dr. Cserniczkó István: Tudományos-gyakorlati kommentár Ukrajnának az állami nyelvpolitika alapjairól szóló Törvényhez. Kárpátaljai Magyar Könyvek 234.

Intermix Kiadó, Ungvár-Budapest, 2014. Tárolt, letölthető változat: http://www.kmmi.org.ua/books?menu_id=9&submenu_id=26&book_id=467

Pomogáts Béla: *A lélek térképe.* Kárpátalja szellemi életével kapcsolatos tanulmányok, előadások. Kárpátaljai Magyar Könyvek 233.

Intermix Kiadó, Ungvár-Budapest, 2014. Tárolt, letölthető változat: http://www.kmmi.org.ua/books?menu_id=9&submenu_id=26&book_id=468

Tárczy Andor, *Úgy szépen.* Versek. Kárpátaljai Magyar Könyvek 235. Intermix Kiadó, Ungvár-Budapest, 2014.

MEGJELENÉS ALATT

„Uram... segíts haza minket...!”
Versek, imák, levelek, naplórészletek a sztálini lágerekből (1944-1959) a „malenkij robot” 70. évfordulójára.
 Összeállította, a jegyzeteket és az utószót írta: *Dupka György.* Kárpátaljai Magyar Könyvek 236. Intermix Kiadó, Ungvár-Budapest, 2014.

ELŐKÉSZÜLETBEN:

Dupka György: *Népiértás Kárpátalján. Halottaink: 1944-1959.* Elhurcolt magyarok, németek és más népek sorsa. Történelmi szociográfia. Kárpátaljai Magyar Könyvek 239. Intermix Kiadó, Ungvár-Budapest, 2015.

Összeállította: *Dupka György*

Együttműködő partnerünk a Magyar Művészeti Akadémia:
<http://www.mma.hu/az-akademia>